

BIBLIOTECA

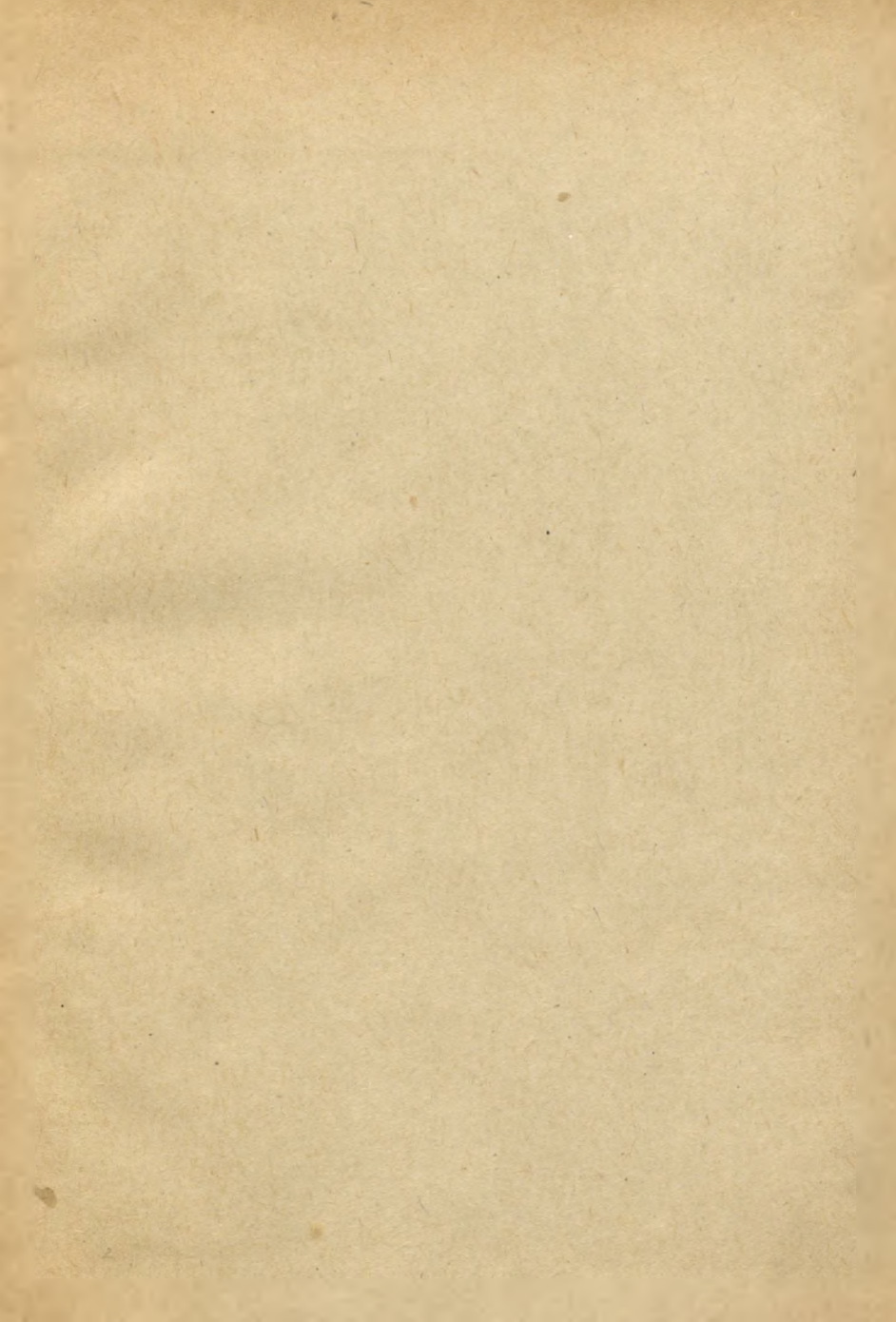
PW
SP.
ERAKOV

114

M

BIBLIOTEKA
PW
SP.
KRAKÓW

35463

M 114

OMSKA, J. WARŃKÓWNA.

Pierwsze ćwiczenia do nauki poprawnego pisania

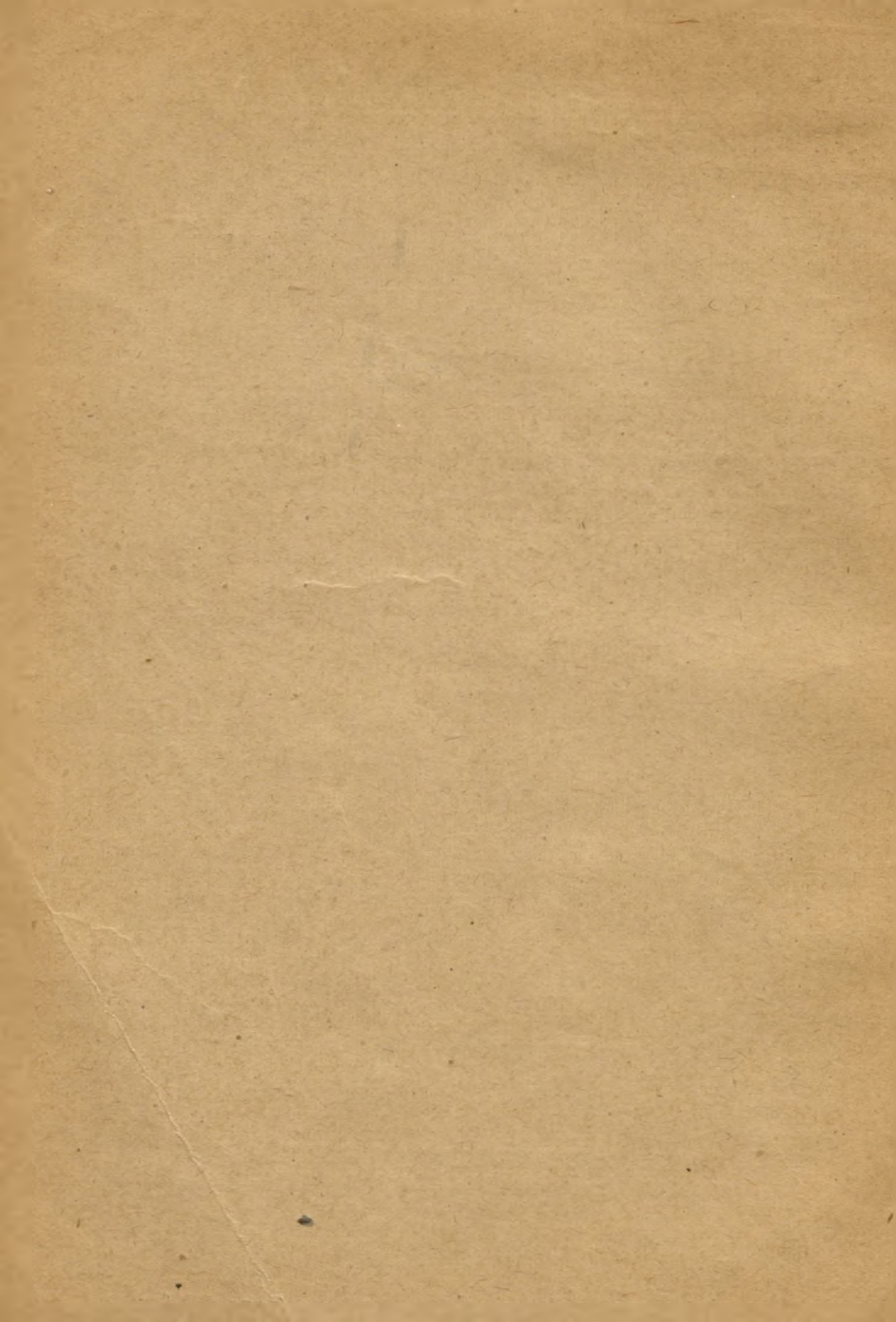
Stopień I^{szy}

WYDANIE DZIESIĄTE

NAKLAD GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA ——— LUBLIN ——— ŁÓDŹ
KRAKÓW ——— O. GEBETHNER I SPÓŁKA
W POZNANIU — KSIĘGARNIA M. NIEMIERSKIEWICZA
W NEW YORKU — POLISH BOOK IMPORTING CO.

Cena 35 fen.

C. BOGUCKA, C. NIEWIADOMSKA, J. WARŃKÓWNA.

Pierwsze ćwiczenia do nauki poprawnego pisania

634.33

Stopień I^{szy}

1904

WYDANIE DZIESIĄTE

NAKLAD GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA ===== LUBLIN ===== ŁÓDŹ
KRAKÓW ===== G. GEBETHNER I SPÓŁKA
W POZNANIU—KSIĘGARNIA M. NIEMIERKIEWICZA
W NEW-YORKU—POLISH BOOK EXPORTING CO

35.463

Wszelkie prawa przedruku i przekładu zastrzeżone.
Druk Rubieszewskiego i Wrotnowskiego w Warszawie.

Polon

Dla uczących.

Książeczka ta ma na celu ułatwić naukę poprawnego pisania dzieciom, które już przeszły elementarz, a więc piszą wszystkie litery, ale jeszcze się nie uczą gramatyki.

Teorii jak najmniej, a praktyki jak najwięcej — oto myśl przewodnia niniejszego podręcznika. Ponieważ jednak bez teorii obejść się niepodobna, przy ćwiczeniach dałyśmy najważniejsze i niezbędne zasady pisowni.

Przy odrabianiu ćwiczeń pilnować należy się porządku, zachowanego w książeczce: 1) przepisywanie (najlepiej byłoby z tablicy), 2) ćwiczenie samodzielne na tę samą zasadę, 3) dyktando jako powtórzenie i sprawdzenie.

Niejedno ćwiczenie może być jeszcze za trudne dla dziecka mniej pojętnego, — wtedy należy przerobić je z uczniem na tablicy i dopiero zadać do przerobienia w kajecie albo zupełnie opuścić i odłożyć na później.

Ponieważ bardzo ważne dla pisowni jest wyrobienie w dziecku pamięci wzrokowej, należy — o ile można, **uprzedzać** błędy, pisząc np. na tablicy dużemi literami trudniejsze wyrazy i całe ćwiczenia, żeby dziecko **widziało**, jak się pisze. Można też zadać od ucznia przed napisaniem wyrazu, ażeby go rozebrał na litery.

Trudniejsze ćwiczenia zadawać parę razy.

Do pomocy służyć też mogą tablice ścienne wyrazów, których pisownię trudniej wytłumaczyć.

Journal of [illegible]

[The following text is extremely faint and illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a series of entries or paragraphs.]

Wprawa w pisanie liter i wyrazów.

---

1. Przepisz następujące litery:

a, ą, e, ę, i, o, ó, u, y.

2. Przepisz wszystko pisanemi literami:

b. b.
baba, boli, bawi, bogaty,
baranek, co sobota, robota,

babula lubi kota, kto łowi ryby, bosc bobo boli noga.

3. c. c.

cebula, palace, cygany, noc,
caluje ojca, ida kuce po ulicy,

na wojence bolą ręce, leca po cepy, owoce, cel.

4. d. d.
*dudek, koto budy są badyle,
 budujemy dwa domy, drogi,*
 pojedę daleko po wodę, tedy droga do sadu, dym.

5. f. f.
fujara, figura, fajka, fura,
 za satygę dali figę, kupili furę kartosli, koly figlują,
 tasola się wije na kije, oni zdobyli fortecę, fe,

6. g. g.
gesi, gegaja, baran, ma, rogi,
 gaduła zajada jagody, grabuli łukę grabiami, grad,
 gospodyni gotuje, gajowy gada dużo, gołąb grucha.

7. h. h.
kola, hula, hatasuje, hejże,
 pijemy herbatę, oni heblują deski, grajek gra na harfie,
 co to za heca, hultaje hałasowali, on handluje.

8.

ch. ch.

chucha, dmucha koło ucha,
chata, duch, puch, na dachu jest komin, to zuch,
choina wyrosła, kochaj braci, mucha łązi po mchu,

9.

j. j.

oddaj moje jaja, baj, baju,

bajki, polujemy na jelonka, kto buduje koleje, nie
bij, kiju, samobiju, piję wodę, ja się myję, wyleję pomyję.

10.

k. k.

kukutka kuka, kto tam puka,

kaleka ma kule, kruk krukowi oka nie wykole, kos,
kolka kołe, nie kol, kolka, kreda jest krucha, korale.

11.

l. l.

ule, lina, lipa, lis, leki, len,

luli tuli dla matuli, ona lubi maliny, posiali melony,
powitali kowala, podali sól, leży lis wedle drogi.

12.

l. l.

woty oraty, topaty kopaty,

sałata wyrosła koło płota, chłopcy bawili się piłką,
na łące wbili kołki, łyko jest mocne, łapa, łyso.

13. m. m.

kuma kumie maki data.

malowana misa, to są moje maki, słodka malina,
łakoma mucha pije mleko, mam ładnego motyla.

14. n. n.

ona nosi wodę od rana do nocy.

jadę na koniku, na nic ta robota, nie dam ci nic,
jasne niebo nad nami, on chory na nogi, nieborak.

15. p. p.

na polu palą ogniska, pan poluje,

nie pij piwa butelką, po południu padał grad, jutro post,
kto porwał mi pas, pies pilnuje domu, polecę na pole.

16. r. r.

sok. rak. ryk. kora. kura. ryj.

ręką biorę raka, komary latają, ukarali nieboraka,
prosię ryje pod murem. jaka gruba kora, piorun.

17. s. s.

sanki suną do lasu, lata osa kolo

nosa, gra basetta od ucha, ona stoi i słucha,
kosa kosi, pada rosa, wysoka osoba zasuwa zasuwkę.

18.

t. t.

kto pracowity, ten bywa syty,

latulo rabie toporem, trąbka gra tra ra ra, motyle latają, dobre buty na ten luty, twoja motyka, tak.

19.

w. w.

wylęciała sowa, co się w dzień chowa,

wuj ma duże wąsy, wykopali dwa rowy, wołamy was, wilki wyją, zgubili nowy worek, zawołali polowego.

20.

z. z.

zając ma duże zęby, stoi kora

wedle woza, zima mrozi, lato pali, zapalilem zapałkę, powrozy leżą na wozie, rozum, zaraz idę, zagadka.

21.

z. z.

tu leży zaba buch do katurzy, ział,

żatujemy żebraka, lecą żórawie, żelazne nożyce krają, nie mam nożyc, on żartuje, lubię wesole żarty.

22.

cz. cz.

czapka, czysty, często, czapla, czepiek,

kaczka kwacze, uczę się czytać, czekali do czasu, czatujemy na czajki, obręcze są na beczce, czas.

23.

dz. dz.

chodzę, nudzę, widzę, cudzę, rydżę,

rana na nodze, czyje to dzbany, sadze są czarne,
ubodzy siedzą na drodze, dzieci dzwonią, dzwon.

24.

rz. rz.

rzeka, rzepa, burza, rzepak, korzeń,

ludzie jedzą orzechy, młynarz miele, dąb ma mocne
korzenie, zasiali jarzyny, zrywamy dojrzałe porzeczki.

25.

sz. sz.

koszula, koszyki, myszy, uszy, szuba,

szyjemy na maszynie, słyszymy uszami, co szyjecie,
rzeka szumi, czego szukasz, wszak to nasze pałasze.

26.

szcz. szcz.

szczur, szczotka, szczaw, deszcz

szczupak, jaszczurka, pies szczeka, mysz piszczy,
ona jeszcze mnie szczypie, na leszczynie są orzechy.

Wprawa w pisanie wielkich liter.

Dużą literą zaczynamy zdanie po kropce. Piszemy dużą literą imiona i nazwiska osób, imiona zwierząt, wiosek, miast, krajów, gór, rzek i t. p.

Przepisuj i wszędzie zamiast + kładź taką literę, jaka przy tym numerze będzie podana.

27. A. *A.*

Adam, Antek, +gala, +niół. Antoni kozy goni. +nula kota lula. Agata chusty łąta. +niela szykuje się do wesela. Adam ma pieska Azora.

28. B. *B.*

Bartek, Barbara, +arlosz. +asia nosi wodę. Buraki powyrastały, +artkowa kury chowa. Bartek lubi +urka. Boże, daj pogodę. Boję się.

29. C. *C.*

Celina, Cesia. +yganie szukają Bronka. +elestyna goni Ankę. Czesław pisze listy. Coś słyszę. Czekaście.

30. D. *D.*

Dududu, grał stary Dąbek na weselu +oroty. Dobry to grajek. A lepszy jeszcze +ominik Dąbrowa i Błażej Cebula. Daj mi wody. Dolej piwa.

31. Napisz po jednym imieniu, zaczynającym się od A, B, C, D.

32. E. *E.*

*Ewa, Edward, +milka +wka. Były we wsi trzy do-
rosłe Ewy i dwie małe +wusie. Edek i Elżunia idą do
Dominikowej po Cesię. Czekaj. Ejże. ej.*

33. F. *F.*

*Felek i Franka poszli z Barbarą i Ewką na odpust do
Częstochowy. +elek psocił im bez ustanku. Figle tylko
+elkowi w głowie. Fartuszek Frani.*

34. G. *G.*

Na początku każdego wiersza pisze się duża litera.

Gąski moje, gąski,	+ąski poleciały,
Gonić was nie będę,	Grykę wydeptały,
Ale pod leszczyną	A w leszczynie spała
Gibką sobie siędę.	+ąsiareczka mała.

35. H. *H.*

*Helena, Hanusia, +anka. Hola od zasianego pola.
+anusia dobra pastuszka. +anusine gąski nie wehoda
w szkodę. +ej, hej. Henryk hula.*

36. I. *I.*

*Ignacy chce żyć bez pracy. Ej, +gnacy, pamiętaj
o pracy. Bez pracy niema kołaczy. Izydor, +cek,
Ignacy. +ndyk. Iskra. +zba. Igła.*

37. J. *J.*
*Jadwiga, Jagusia, +agna. Częstochowę nazywamy
Jasną Górą. Jędrzej i Andrzej to jedno imię. +agó-
deczko, do dzbańa. Dana moja, oj dana. +anek.*

38. K. *K.*
*Karol, Kazimierz, +asia, +atarzyna. Krakowiaczek ci
ja, w Krakowie mi się rodził, dwa lata mi było, do szko-
łym już chodził. +asia woła Jasia.*

39. L. *L.*
*Luli, luli, Ludwisiu. Lepiej dmuchać, niż chuchać. Lu-
ty — obuj dobre buty. Dosia, Ewka, +udwik i Bartek
idą do Lublina na jarmark. +ata osa.*

40. Napisz po jednym imieniu, zaczynajęcem się od E, F, G,
H, I, J, K, L.

41. Ł. *Ł.*
*Łukasz. Łowicz to duże miasto. +ukasz pojechał do
Łowicza. +ukaszowa zawsze zdrowa. Łusia bawi
chętnie Franka Ignacowej. Jan Łukasiak.*

42. M. *M.*
*Magda, Michał, +arek, +arta. Gospodyni Magda sama
kury zjadła. Łazi jak +arek po piekle. Marynka woła
Michała. +arta. Mańka. Moja +arysia.*

43.

N. *N.*

Nastusia, Nikodem. Nauka nie oszuka. Jan Nepomucen. +ie baj bajek, +ikodemie. Nastka opowiada o Adamie i Ewie. Nie znam żadnego Niemca.

44.

O. *O.*

Ojcie nasz, któryś jest w niebie. O Matko Boża, Opiekunko ludzi. Oleś zgubił worek. Oj, nad rzeczką osiędę i rybakiem se będę, hej. Ona tu była.

45.

P. *P.*

Paweł, Piotr. Petronela pojechała do Poznania. +oznań to bardzo duże miasto. Mieszkają tam także Polacy. +ije Kuba do Jakuba. +an i pani.

46.

R. *R.*

Roman, Rozalka. +och. Roch wszedł w groch. Oj, Rochu, nie depcz grochu. Nie rób szkody. Jeszcze groszek młody. Nie słucha +och, tłucze groch.

47.

S. *S.*

Stefan, Sabina, +eweryna. +tach i Szymek łowią ryby. Sabina uczy +eweryna. Stary +tefan sieje zboże, młody Stefek tylko orze.

48.

T. *T.*

Tadeusz, Tomek, +eresa. +omasz i Tadeusz Tyka mieszkają w Tomaszowie. +adeuszek nałapał muszek. Talara dała Barbara. To zrobił Teodor.

19.

U. U.

Ulisia, Urszula, Urban. Ule stoją w pasiece +rbana.
Stary Urban dał słodkiego miodu +lisi i Rozalce. Ur-
szula często hula, a za to gniewa się Ewa.

20.

W. W.

Wanda, Wawrzek, +alenty. Wisła płynie do morza.
Wyływa z gór. Te góry zowią się Karpaty. Wojtek,
+ojtuś, +ojciech, +ojteczek, +ojtkowa.

21.

Z. Ż. Ł. Ł.

Zosia, Zuzia, +uzanna. Zgadłam zagadkę. +uzulą
nazywają kukulkę. Żaba skacze. Żydek kupuje masło.
+ając ucieka do lasu. Zagraj nazywa się pies.

22. Przepisuj, uważaj na wielkie litery, wytłumacz, dlaczego
je stawiamy.

Adam i Ewa żyli w Raju. Kain i Abel byli to syno-
wie Adama i Ewy. Adam i Ewa nie słuchali Boga.
Bóg wypędził ich z Raju.

3. Przepisz i wytłumacz, dlaczego te wyrazy zaczynamy
wielką literą.

Anna, Aniela, Bartłomiej, Kasia, Stach, Walek, Szymek,
Felek, Józick, Pietrek, Jan, Jagna, Helena.

4. Przepisz i wytłumacz, dlaczego te wyrazy piszemy wiel-
kimi literami.

Kalisz, Lublin, Siedlce, Częstochowa, Radom, Warsza-
wa, Kraków, Łomża, Płock, Kielce, Wisła, Polska.

5. Napisz trzy imiona dziewcząt i trzy imiona chłopców.

56. Napisz: Jakie znasz wioski?

Jak się nazywa najbliższe miasteczko?

Jaką widziałeś rzekę?

W jakim mieszkasz kraju?

57. Przepisywanie lub dyktando 1.

Sokoły latają. Kuba łowi ryby. Sękate kije leżą. Kowal kuje żelazo. Lipa ma konary. Antoni kosi łąkę. Kozia ma rogi. Helena robi robotę. Ewa była na weselu. U wozu są koła. Wybudowali figurę na polu. Michalina kuleje. Jemy buraki i sałatę. Baby idą do lasu na jagody. Koty są miłe. Kura pije wodę. Tego roku było dużo lodu. Janowa gotuje zupę. Woda zaląła pola. Owady latają rojami. Owoce popadały. Rataje orali niwy. Komary są to małe owady. Bolek nosi nowe buty. Burek goni zająca.

58. Przepisywanie lub dyktando 2.

Połamali stare koszyki. Antoni toczy koło. Ona nie lubi myszy. Budują chatę koło boru. Baby sadzą sałatę. Szymon uczy syna. Oczy ma widzę. Uszy bolą Helenę. Szuba wisi wysoko. Chory ma ranę na nodze. Fela chucha na szybę. Mucha ma duże oczy. Myszy jedzą suchary i kaszę. Kuba nasuwa czapę na czolo. Maryna szuka rydza. Ja ci poradzę. Maliny usychają. Oto suche badyle. Rano obudzę syna do roboty. Tomaszowa szyje koszule. Oszukali Weronikę. Nie widzę tu czeladzi. Rodzice czekają koło chaty. Czubate kury chodzą po ulicy. Szare koty tażą po dachu. Ona szyje na maszynie. Kozia chodzi na paszę.

Koguty budzą ludzi do roboty. Janowa suszy koszule. Dorota szyje kapelusze. Za lasem koszą Paweł i Gaweł.

59.

Odróżnienie **i** — **y**.

y wymawiaj twardo, **i** — miękko.
Czytaj głośno i przepisuj uważnie.

Mysz. Misa. Słaby. Słabi. Pysk. Pisk. Wyka. Witka. Pif, paf, pyf. Cicho. Cygan. Chłopak brudny. Chłopcy brudni. On tu był. On był syna. Siny nos ma Walenty. Wydra cicho łowi ryby. Idę na łowy. Wicher wuje. Michał da mi mydło. Lisy są chytre. Łysemu włosy nie odrosną. One umyły stoły i stoliki. Jaki miły ten mały.

50.

Przepisuj, a zamiast + postaw **i** albo **y**.

(Ćwiczenia ustne, a potem piśmienne).

M+sz. M+sa. On jest star+ i łys+. Sin+ nos. S+ne nos+. Dług+ b+cz. Mał+ bicz+k. Młod+ b+czek br+ka. Młode b+cзки br+kają. Kto pracow+ty, ten syt+. Kto len+wy, ten głodn+. S+n Agat+ nos+ list+. My czytam+ i piszemy+. P+sk wołu. P+ski mysz+. Ant+on+ wynos+ ławk+. Indyk się pusz+. M+dłem myjem+. We-ron+ka w+sywała jagod+. Mum do domu czter+ mile.

51.

Przepisywanie lub dyktando 3.

Zły Witek wybrał jaja ptakom. Wincenty zrobił mi wyborny biczyk. Mamy sito. Nowe sito na kolek. Siwy konik był syty, a butany głodny. One szły do lasu, a chłopcy szli na pole. Siła złego na jednego. Antoni posyła Filipa

po lylko na chodaki. W zbożu chabru bez liku. Szukamy Bronki i Stasi, a one poszły na jagody i rydze. Lisy narobiły szkody. Łysy chce, żeby mu włosy urosły. Leniwy unika pracy. Wicek wypił mleko. Każdy początek jest trudny.

62.

Dyktando 4.

Ogrody owocowe nazywamy sadami. Kto złe broi, ten się boi. Staruszek prosi o kawałek chleba. Trawy powysychały na łąkach. Chłopak zwozi zboże do stodoły. Kowal kuje żelazo młotem na kowadle. Kto ma dobre serce, ten się lituje nad ubogimi. Ptaki fruują wysoko. Jabłonia daje dobry owoc. Skowronek nuci w obłokach. Srocza jest gadatliwa. Wrona kracze na gałęzi, bo głodna. Ropucha jest pożyteczna. Franka lubi karmelki. Mleko jest smaczne i pożywne. Czajka lata nad wodą. Sosna ma igły mocno pachnące żywicą. Strumień płynie po kamieniach. Podaj mi kilka jabłek. Stach daje złe rady. Pająk snuje długą nitkę. Robotnicy pracują wytrwale. Łukasz złamał rękę. Nastka stłukła dzban od wody. Dlaczego nie lubisz grochu? Szkło jest kruche.

63.

Odróżnienie i—j.

Czytaj głośno i przepisz uważnie.

Iskra. Igła. Idę. Izba. Ignacy. Indyki. Wozik. Nosik. Gonik. Robik. Janek. Julek. Jędrak. Jazda. Jabłko. Kraje. Daje. Myje. Biję. Daj. Maj. Kolej. Nalej. Szukaj. Kij. Bij. Wuj. Kraj. Jajka. Idę dalej. Oboje jada. Moik, moje. Siostrzyna. Stoję. Jazda. Jan.

64.

Wypisz wyrazy, zaczynające się od **i**.

Wypisz wyrazy, zaczynające się od **j**.

65. Przepisuj, a zamiast + postaw i albo j.
 +anek. +gła. +adę. +dę. +echać. +gnacy. Kole+.
 Kra+. Ona kra+e. +ędrek my+e. Nie bi+ psa. Umy+
 się. +dę po +ndyka. +ulek sto+. +anek da+e Zos+
 swo+e +agody. Lub+ę +ajka. Gra+ek.

66. Napisz 3 wyrazy, kończące się na i.
 Napisz 3 wyrazy, kończące się na j.

67. Dyktando 5.

Jadę do jeziora. Moje jesiony usychają. Jagnię jest
 bojaźliwe. Jędrek poi konie. Jagusia doi krowę. Kij sa-
 mobij mocno bije. Nie bij, kiju, samobiju. Czy znasz
 swój kraj? Rajską jabłuszko jest małe. Podaj mi jajko.
 Kto złe broi, ten się boi. On się buja na jabłoni. Jakób
 kupuje jagnię. Wuj daje mi jaje. Czyja to igła? Idę do
 izby. Ignacy zajada jagody. Podaj jej jabłuszko. Janek
 buduje.

68. Oznaczenie miękkości głosek.

ci — ć.

Czytaj głośno i pisz uważnie, co następuje.

Nici — nieć. Kręci — kręć.

Wici — wić. Nieci — nieć.

Sieci — sieć. Traci — trać.

Cisza. Idą żać i kosić. Ptak leci. Ptaku, leć. Ma-
 my braci. Kochamy naszą brać. Kto ptaci? Ty piac.
 Jaka mać, taka nać.

Ciocia. Ciasto. Całe ciało. Ciekawe cięły. Ciasno
 bućki. Ciuciu-babka to zabawa. Bociany odleciały.
 Bracia jada.

69. Przepisuj, a zamiast + stawiaj ci albo ó.

Bi+. *Ży+*. *Kry+*. *Pi+*. *Dałam ci pi+*. *On kreci ni+* i *ty kre+*. *Umiem czyta+*, *pisa+*, *rachowa+*, *zamianta+* *izbę i trochę szy+*. *Będę ku+* *młotem*.

+ocia piecze +asto. *Krowa ma duże +ało*. *Stef+a jest +ekawa*. *Miło pomaga+ matce w robo+ie*. *Hel+u u+eka*. *a Fel+a ją goni*. *Bo+any wracają*. *Mam +asne buciki*. *Ew+a poszła pra+ koszule*. *Pot mu +ecze po czole*. *Ko+e pazurki są ostre*.

70. Dyktando 6.

Kuc leci. Kuć trudno. To jest nać buraczana. Ciec hocinek jest miastem. Ciepło się zrobiło. Cicho, Tomciu. Kocia i Nacia były ciekawe, co bocian jada. Stać nas na ciełę, a nie stać na wołu. Nacia lubi prasować. Bolcio umie powozić. Kici, kici, kocie. Stefcio naprawi sieci.

71.

ni —ń.

Czytaj głośno i pisz, co następuje.

Pani — 5 *pań*. *On bron* — *ty bron*.

5 koni — 1 *koń*. *On rani* — *ty rań*.

5 kamieni — 1 *kamień*. *On goni* — *ty goń*.

5 jeleni — 1 *jeleń*. *On czyni* — *ty czyń*.

Franio, Frania, Mania. Haniu, daj ubranie Niemiec gada po niemiecku. Kamień na kamieniu, pod kamieniem kamień. Ile tu jest kamieni? Znam słonia. To jest słoń.

72. Przepisuj, a zamiast + postaw ni albo ń.

Bro+a. *Ma+a*. *Ha+a*. *Nie ra+ mnie*. *Ma+a goni Fran+a*, a *ty mnie go+*. *Bracia was dogo+a*. *Bro+ mnie*

*od psów. Koze, chro+ nas ode złego. Nie czy+ tego drugie-
mu, co łobie +emilo. Ha+a pod+esie kamie+. +ebu jest
+ebieskie. Ko+ ciąg+e bronę.*

73. Dyktando 7.

Koń goni konia. Niezgoda rani. Nie rań nikogo.
Bronć się niecierpliwi. Nieborak nie żyje. No, Maniu,
bron Kasię. Susza niszczy. Ta panienka jest Niemka
Kamień leży na drodze. Ostoń mię od wiatru.

74. **si—ś.**

Czytaj głośno i przepisuj uważnie.

On kosi — ty koś. On dusi — ty duś.

On nosi — ty noś. On kusi — ty kuś.

On prosi — ty proś. On zmusi — ty zmuś.

*Jaś, Staś, Oleś. Jasiu, Olesiu, Stasiu. Adaś i Jaś
uciekli na siano. Szukajcie Adasia i Jasia. Maciuś pasie
prosięta. Plecie, co mu ślina niesie. Śniła mi się nasza
wieś. Jagusia śpi. Co ci się śni? Czyś ty śpioch?*

75. Przepisuj, a zamiast + postaw **si** albo **ś**.

*Zo+a, Ba+a, Joa+a +edzą na kopie +ana. Anto+a
pa+e gęsi i małe gą+ęta. Nasza gę+ uciekła. Siwy konik
ma +liczne +odelko. +imaku, wysuń rogi. +erota nie ma
ojca ani matki. Ja+ u+adł na płocie. Sta+a szuka Igna+a*

76. Dyktando 8.

Tatusz kosi łąkę, i ty koś. Biedak prosi o grosz, ale
ty nie proś. Siano pachnie ładnie. Nasza wieś jest duża

Zanieś Jaśkowi to siodło. Ślimak jada rośliny. Nie daj mnie, Magdusiu. Zanieś ojcu śniadanie. Powieś klucz na habu. Nie śmieję się z cudzej biedy. Słychać śmiechy i śpiewy. Zaśpiewajcie głośno.

77.

Inne miękkie i powtórzenie.

Czytaj głośno i przepisuj.

Krowa. Ser krowi. Mleko krowie. Pasek. Piesek. Pan bije pianę. Mąkę miela w młynie. Koza, kozieł i koźle jedzą kapustę. Ogrodzę pole. Adaś ogrodi łąkę. Chodźmy po ogrodzie. Masz dziurawą kieszeń. Żli ludzie. Wieś, wieśniak, wieśniaczka. Kos śpiewa. Koś trawę. Koś leży. Kosciółek. Biedny chodzi po prośbie.

78.

Przepisz i dodaj brakujące litery.

Podawała baba bab+e malowane grab+e. Jas+o um+e w+ersze na pam+eę. Jadę na woz+e. Anto+ n+e wiedział, że mucha łazi mu po nos+e. Dzi+ niedz+ela P+es pochwycił koś+ i uc+eka. Marysie+ka miała poz+omki zb+erata, co zebrała, w buz+ę kładła, poz+omeczki wszystkie zjadła. Koza i ko+łę pasą s+ę na tace. Co za radoś+. Le+, ptaszku Zos+ka. Zo+ka. Igna+. Sta+. Ja+. Ada+. Ko+ trawę.

79.

Dyktando 9.

Mam dobrą pamięć. Wojtuś pomoże ci złapać pieska. Sam go nie złapiesz. Lepiej dać, niż brać. Panie Janie, na śniadanie. Mam kobietę Jagusię i dzieciątko malusie. Dzwonek dzwoni dyń, dyń, dyń. Małego Jezusa

położyli na sianku. Pojedziemy dziś do kościoła. Oko pańskie konia tuczy. Wesoły dzień. Słońce zachodzi. Ludzie idą do chaty. Lis. List. Liść. Maciuś gra na fujareczce. Wieś już śpi. Nie kręć się, Staśku. Koń stąpił na kamień. Będziemy tańcować.

80.

o — u.

Przepisz i podkreśl o i ó.

*Soli — sól, rogi — róg, stoły — stół, woły — wół,
wozy — wóz, noże — nóż, ogrody — ogród, lody — lód,
kruki — kruk, duchy — duch, mucha — much.*

ó pisze się **w** tedy, jeżeli wywodzi się od **o**; — **u** zostaje zawsze bez zmiany.

81.

Przepisz następujące wyrazy, a zamiast + kładź opuszczoną literę.

<i>mrozy</i> — <i>nr+z</i>	<i>narody</i> — <i>nar+d</i>
<i>roje</i> — <i>r+j</i>	<i>pokoje</i> — <i>pok+j</i>
<i>miody</i> — <i>ni+d</i>	<i>kruki</i> — <i>kr+k</i>
<i>mury</i> — <i>m+r</i>	<i>kościoly</i> — <i>kości+l</i>
<i>wory</i> — <i>w+r</i>	<i>popioly</i> — <i>popi+l</i>
<i>rowy</i> — <i>r+w</i>	<i>kury</i> — <i>k+ra</i>
<i>duchy</i> — <i>d+ch</i>	<i>pierogi</i> — <i>pier+g</i>

82. **Zmień następujące litery tak, żeby o zmieniło się na ó.**

<i>koza</i> — <i>kózka</i>	<i>koło</i> —
<i>krowa</i> —	<i>komoda</i> —
<i>obora</i> —	<i>broda</i> —
<i>stodoła</i> —	<i>podkowa</i> —

szkoła —
komora —

woda —
pszczoła —

83. Żeby wiedzieć, czy pisze się **ó**, czy **u**, trzeba tak zmienić wyraz, żeby **o** słycać było wyraźnie.

Zmieni wyraz tak, żeby **ó** zmieniło się na **o**.

bór	—	bo bory	mój	—
ogród	—		sokół	—
nóż	—		wesół	—
źród	—		zdrów	—
łódź	—		barłóg	—
zachód	—		twój	—
wschód	—		chlód	—

84. Przepisz te wyrazy, zastępując + przez **ó** albo **u**.

Jag+dka. Na+ka. W+zek. K+ła. W+j. D+l
B+t. Kr+k. K+ra. W+l. M+w. R+j. Kog+t. S+l.
W+r. L+dzie. R+w. B+raki. Ł+dka. Kom+rka.
C+dak. +smy. D+ch. D+dek. Sok+l. Pł+g. K+lko
W+z. Ogr+dek. Sw+j. Kości+l.

85. Dyktando 10.

Ten wół ma jeden róg. Żeby kózka nie skakała, toby nóżek nie złamała. Stół ma cztery nogi. Mój ogródek jest nieduży. Stawiamy obórkę. Borówki są czerwone. Sosnowy bór. Bóg czuwa nad światem. Krówka liże sól. Wóz się wywrócił (wywrotny). Wykopali rów. Dzisiaj tęgi mróz. Pójdę (poszedł) do komórki po drewka na ogień. Wschód słońca. Zachód słońca. Północ to połowa nocy. Kruk skacze po błoniu. Lud spieszy do ko

ściota. Mam ósmy rok. Nie mów nikomu ani słówka. Twój nóż jest ostry. Doktor leczy chorych. Zrobiłem żółb dla naszej krówki. Kościół murowany długo stać może.

86. **Wypisz z dyktanda wyrazy z ó i wytłumacz, dlaczego się tak piszą.**

87. **Na końcu wyrazów pisze się zwykle ów. Do następujących wyrazów dodaj na końcu ów.**

5 <i>dachów</i>	<i>syn</i> —
5 <i>owad</i> —	<i>ptak</i> —
7 <i>wilk</i> —	<i>kwiat</i> —
8 <i>lis</i> —	<i>ogrod</i> —
9 <i>król</i> —	<i>mak</i> —
11 <i>piernik</i> —	<i>kij</i> —

88. **Dyktando 11.**

Jajka owadów są bardzo malutkie. Pięć psów goni zająca. Zabili siedem wilków. Kilku panów pojechało na polowanie. Kupimy sobie cukierków. Bawmy się w kupców. Ojciec pochwalił synów. Dzieci kochają rodziców. Lubię zapach kwiatów. Nie mam bucików. Łapać tych szkodników.

89. **b — p.**

Przepisz ćwiczenie, dodając potrzebną literę zamiast +.

<i>zaba</i> — <i>zabka</i>	<i>czapa</i> — <i>cza+ka</i>
<i>łapa</i> — <i>łapka</i>	<i>słupek</i> — <i>słu+ki</i>
<i>babu</i> — <i>babka</i>	<i>traba</i> — <i>tra+ka</i>
<i>kupa</i> — <i>kupka</i>	<i>kubek</i> — <i>ku+ki</i>

zęby — za+ki

zupa — zu-ka

ryby — ry+ki

czepek — cze+ki

90. Żeby wiedzieć, czy pisze się **b** czy **p**, muszą tak zmienić wyraz, żeby tę literę słychać było wyraźnie.

Zmienić wyraz tak, żeby słychać było, dlaczego w nim jest **b** lub **p**.

Ząb — zęby

Gołąbki —

Dąb —

Szubka —

Chłop —

Skorupki —

Czub —

Łap łapie

Czapka —

Kop —

Kupki —

Skub —

Kubki —

Drap —

91. Dodaj na końcu wyrazu **b** albo **p**.

Chle+. Skle+. Sier+. Skar+. Dzię+. Sno+. Czu+
Osku+. Nie dra+. Zako+. Grabiami gra+.

92. Zastąp + przez **b** lub **p**.

Ry+ki. Tra+ka. Chry+ka. Ła+ka. Szo+ka. Dwa
kū+ki. Dwie ku+ki. Gra+ki. Cze+ki. Chału+ka. Daj
mi chle+ka. Mam nowy sier+. Znalazłem skar+. Nie
rō+ tego. Sno+ żyła leży. Chło+ śpi.

93. Dyktando 12.

Złapałem żabkę. W kubku jest mleko dla Janka.
Pies ma cztery łapki. Dostałem dwa gołąbki. Czapla łowi

rybki. Sypię piasek na kupki, i ty syp. Czy masz trąbkę? Ostry sierp żnie doskonale. Zróbcie, matko, śniadanie. Idą chłopcy z szopką. Dostałem chrypki i nie mogę mówić. Każdy ptak ma twarde dziób. Poznają swoją czapkę. Kasia ma ciepłą szubkę. Wykopali skarb na polu. Jabłka są bardzo smaczne. Gdzie jest pułapka na myszy? Podaj mi chleb. Kto stłukł szybkę w oknie? Leży jabłko pod jabłonią.

d — t.

Przepisz i dokończ

<i>Dudek</i>	— <i>dudka</i> ,	2 <i>dudki</i>	<i>Władek</i>	— <i>Władka</i>
<i>Furta</i>	— <i>furtka</i> ,	2 <i>f—</i>	<i>Salata</i>	— <i>sałatka</i>
<i>Chata</i>	— <i>cha+ka</i> ,	2 —	<i>Schody</i>	— <i>schodki</i>
<i>Budła</i>	— <i>bu+ka</i> ,	2 —	<i>Opłatek</i>	— <i>opła+ki</i>
<i>Gromała</i>	— <i>groma+ka</i>		<i>Sała</i>	— <i>sa+ki</i>
<i>Sierota</i>	— <i>siero+ka</i>		<i>Ogrody</i>	— <i>ogró+ki</i>

Jeżeli chcesz poznać, czy pisze się **d** czy **t**, zmień wyraz tak, żeby **d** albo **t** słycać było wyraźnie.

5. Zmień wyraz tak, żeby słycać było wyraźnie, kiedy pisze się **d**—kiedy **t**.

<i>brodka</i>	— <i>broda</i>	<i>sagałka</i>	— <i>sga+ywał</i>
<i>chatka</i>	— <i>chata</i>	<i>kartka</i>	—
<i>grad</i>	— <i>gra+y</i>	<i>latko</i>	—
<i>wódka</i>	— <i>wo+a</i>	<i>glód</i>	—
<i>motki</i>	— <i>mo+ek</i>	<i>łód</i>	—
<i>sąsied</i>	—	<i>buł</i>	—

96. Na końcu wyrazu dodaj **d** lub **t**.

Dzia+. *Ko+*. *Mió+*. *Bra+*. *Gra+*. *Sa+*. *Mło+*.
Dru+. *Sasia+*. *Skła+*. *Sła+*. *Gło+*. *Ga+*. *Ja+*. *Sq+*.
Bu+. *Kre+*. *Swq+*. *Ba+*. *Cu+*.

97. Przepisz, zastępując + literą **d** lub **t**.

Kła+ka. *Groma+ka*. *Ko+ka*. *Sasia+ka*. *Scho+ki*.
Cha+ka. *Zaga+ka*. *Fur+ka*. *Sia+ka*. *Cio+ka*. *Pła+ki*
śniegu. *Wspieram ubogiego dzia+ka*. *Bu+ka*. *Spo+ki*.
Mió+ sło+ki. *Dwa swia+ki*. *Siero+ka*. *Ma+ka*. *Sa-
 ła+ka*. *Wó+ka*. *Jagó+ka*. *Sobó+ka*.

98. Dyktando 13.

Lód pęka od ciepła. Nie pij wódki. Głód i chłód często ludziom dokuczają. Basia nosi na głowie siatkę. Nasza sąsiadka spadła ze schodków. Dostałem od dziadka klatkę na ptaki. Jest nas w szkole duża gromadka. Zaniesz ojcu te opłatki. Poznają dudka po czubku na głowie. Pies poczuł ślad zająca. Żmija ma trujący jad. Zbudujmy Burkowi budkę. Miód jest bardzo słodki. Idę do sądu na świadka. Ogrodnik sypia w budce, kiedy pilnuje sadu. Rozbij grudki ziemi, nim zasiejesz ziarno. Zgadnij tę zagadkę. Idę po kładce. Grad potłucze naszą salatkę. Uboga sierotka nie ma swojej chatki.

99.

g — k.

Przepisz i dokończ:

<i>pajaki</i> — <i>pajak</i>	<i>Boga</i> — <i>Bó+</i>
<i>drażgi</i> — <i>drażg</i>	<i>śniegi</i> —
<i>ptugi</i> — <i>ptu+</i>	<i>raki</i> —

<i>stogi</i> — <i>stó+</i>	<i>maki</i> <i>ma+</i>
<i>ptaki</i> —	<i>targi</i> —
<i>rogi</i> —	<i>progi</i> —
<i>buki</i> —	<i>stukać</i> —

100. Zmień wyraz tak, żeby słychać było wyraźnie, kiedy pisze się **g**, a kiedy **k**.

<i>glóg</i> — <i>głogi</i>	<i>sęk</i> — <i>sęki</i>
<i>bąk</i> — <i>bąki</i>	<i>jarmark</i> —
<i>kruc</i> —	<i>wasąg</i> —
<i>wróg</i> —	<i>koszyk</i> —
<i>sok</i> —	<i>Bóg</i> — <i>Bo+a.</i>
<i>pieróg</i> —	<i>plug</i> —

101. Zastąp + literą **k** lub **g**.

Pta+. *Płu+*. *Paja+*. *Ra+*. *Śnie+*. *Ró+*. *Stó+*
Kru+. *Pró+*. *Wie+*. *Le+*. *Tar+*. *Bru+*. *Jarmar+*.
Bó+. *Drą+*. *Wró+*. *Wasą+*. *Kro+*. *Roba+*. *Stu+*.

102. Dyktando 14.

Kruk krukowi oka nie wykole. Jaki tu wysoki próg. Głóg rośnie w lesie. Ile pajak ma nóg? Podaj mi ten drąg. W lesie słychać stuk siekier. Piorun zapalił stóg siana. Nie lubię dróg błotnistych. Ścieli stary buk. Umiem czytać druk. Wytoczę duży wasąg. W miasteczku jest codzień targ, a jarmark co miesiąc. Biały śnieg leży w polu. Bóg opiekuje się światem. Mak jest czerwony. Smolny sęk jasno się pali. Ojciec kupił nowy pług. Bąk odzywa się nad bagnem. Baran ma złamany róg.

103.

S Z.

Przepisz i dokończ:

<i>laseczka</i>	-- <i>laska</i>	<i>piasek</i>	-- <i>pie+ki</i>
<i>koza</i>	-- <i>kózka</i>	<i>obrazek</i>	-- 2 <i>obra+ki</i>
<i>lasy</i>	-- <i>la+ki</i>	<i>deseczka</i>	-- 2 <i>de+ki</i> .
<i>wozy</i>	-- <i>wó+ki</i>	<i>wiązeczka</i>	-- 2 <i>wią+ki</i>
<i>pasy</i>	-- <i>pa+ki</i>	<i>bluza</i>	-- 2 <i>blu+ki</i>
<i>gruzy</i>	-- <i>gru+ki</i>	<i>psy</i>	-- <i>pie+ki</i>

104. Zmień tak wyraz, żeby wyraźnie słychać było **s** albo **z**.

<i>mróz</i>	-- <i>mrozy</i>	<i>nos</i>	-- 2 <i>no+y</i>
<i>stos</i>	-- <i>stosy</i>	<i>gruz</i>	-- <i>gru+y</i>
<i>wóz</i>	-- <i>wo+y</i>	<i>wrzos</i>	-- <i>wrzo+y</i>
<i>lis</i>	-- <i>li+y</i>	<i>gałązka</i>	-- 5 <i>g—</i>
<i>powrót</i>	-- 2 <i>p—</i>	<i>wieżka</i>	-- 5 <i>u—</i>
<i>czas</i>	-- <i>cza+u</i>	<i>głaz</i>	-- 2 <i>g—</i>

105.

Dopisz na końcu wyrazu **s** lub **z**.

Obra+. *La+*. *Mró+*. *Ko+*. *Powró+*. *Wó+*. *Li+*.
Pie+. *Cza+*. *Ra+*. *No+*. *Wią+*. *Sto+*. *Gru+*. *Kło+*.

106.

Zastąp + literą **s** lub **z**.

Kłu+ki. *Kó+ki*. *Wó+ki*. *La+ka*. *Kra+ka*. *Ga-*
lą+ka. *Wią+ka*. *De+ka*. *Blu+ka*. *Kiełba+ka*. *Pod-*
wię+ka. *Obra+ki*. *Pia+ki*. *Dwie blu+ki*.

107.

Dyktando 15.

W lutym bywa tegi mróz. Karaski mają dużo ości.
 Kos ładnie śpiewa. Las jost duży i piękny. Z tej gałązki

zrobię łaskę. Pojedziemy wózkiem. Kraska ma ładne pióra. Czy lubisz kluski? Gruz i piasek był na drodze. Daj mi tę wiązkę siana. Nasyp tutaj piasku. Ułożyli stos gałęzi. Bez ślicznie pachnie. Zerwał się powróż, którym (kto) związali deski. Jędrak ma guz na czole. Zajechał po nas wóz. Kózka skacze. Wicher złamał stary wiąz. Już są zawiązki owoców. Ojciec mi kupił nową bluzkę. Czas do domu, czas.

8.

w — f.

Przepisz i dokończ:

głowa — *głowka*śliwa — *śli+ka*trafił — *traf*trawa — *tra+ka*ława — *ła+ka*Ewa — *E+ka*piwo — *pi+ko*Stefek — *Ste+ka*szafa — *sza+ka*słowo — *stó+ko*pawie — *1 pa+*śpiewy — *spie+ki*9. Zmień wyraz tak, żeby wyraźnie słycać było **f** albo **w**.krew — *krewny*

lew —

szafka — *szafa*

brew —

gniew — *gnie+u*

mów —

chlew — *do chle+a*

Stefka —

siew — *do sie+u*

marcheu —

spiew — *do spie+u*

mrówka —

0.

Dodaj na końcu **w** albo **f**.

Ró+. Pa+. Telegra+. Kre+. Spie+. Le+. Gnie+.

Keka+. Chle+. Zasio+. Dziwny tra+. Marche+. Gre+.

Sta+. 5 kró+. 7 osłó+.

111.

Zastąp + literą w lub f.

*Głó+ka jak makó+ka. Ka+tań. Słó+ko. E+ka.
Sza+ka. +artuch. Podkó+ka. Kone+ka. Staló+ka.
Mró+ka. Zasu+ka. Śpie+ka. Śli+ka. Tra+ka. Ste+ka.
Dzie+ka. Pole+ka. O+ca.*

112.

Dyktando 16.

Trawka rośnie na łące. Paw ma śliczne pióra. Władysław kopie rów. Nie mów ani słówka. Mam buty z podkówkami. To jest zła zabawka. Stefka rwie makówki. Ewka niesie konewkę wody. Widziałem wrony i kawki. Słyszać śpiew ptaków. Nie jedz surowej marchwi. Kaftan ojca wisi w szafce. Krew jest gorąca i czerwona. Nie pij piwka po śliwkach. Gniew daje złe rady. Brew osłania oko. Mrówki robią wielkie mrowiska. Chlew i obórka stoją obok stodółki. Na ławce stoi miska z gorącą polewką. Nafta pali się jasno. Zeszyj szew na rękawie.

113.

ż—sz.

Jeżeli chcesz poznać, czy pisze się **ż** czy **sz**, zmień tak wyraz, żebyś **ż** lub **sz** słyszał wyraźnie.

Przepisz następujące wyrazy i dokończ zadania.

<i>nóż</i> — <i>noże</i>	<i>pałasz</i> — <i>2 pała+...</i>
<i>łóżko</i> — <i>łoże</i>	<i>kaszka</i> — <i>ka+a</i>
<i>łyżka</i> — <i>ły+eczka</i>	<i>wąż</i> — <i>2 w...</i>
<i>kosz</i> — <i>2 ko+</i>	<i>jeź</i> — <i>2 j...</i>
<i>mysz</i> — <i>2 my+y</i>	<i>straż</i> — <i>2 str...</i>
<i>grosz</i> — <i>2 gr...</i>	<i>odzież</i> — <i>tej odzie+y</i>

4.

Zastąp + literą **z** lub **sz**.

Niosą ko+. Idzie stró+. Daj mi gro+. Tu leży wa+.
 Siniaty ma+. Dzielna stra+. Mokra odzie+. Ostry no+.
 Głodna my+. Je+ ma kolce. Moje łó+ko. Drewniana
 ty+ka. Tadeu+ku, wstawaj z łó+ku. Nie bądź leniu+kiem,
 Maleu+ku, weź ty+kę i jedz ka+kę.

5.

Dyktando 17.

Zdaleka widać kilka wież kościelnych. Wąż leży
 na słońcu. Kupiłem duży kosz. Młodzieź bawi się we-
 soko. Zmaż to zdanie. Straż ogniowa ugasiła pożar.
 Zmokła mi odzież na deszczu. Daj grosz dziadkowi,
 który prosi o jałmużnę. Stróż pilnuje domu. Spiesz mi
 na pomoc. Jeź pokryty jest kołcami, a wąż łuską. Nie
 ciesz się z cudzej biedy. Podaj mi nóż i łyżkę. Mysz
 uciekła do nory. Dzielny mąż nie zna bojaźni. Uczesz
 siostrę. Pościel łóżko.

6.

dz — c.

Przepisz następujące wyrazy:

2 piece	— 1 piec	2 rydze	— 1 rydz
2 kloce	— 1 kloc	2 sadze	— 1 sadz
2 zające	— 1 zając	2 piniadze	— 1 piniadz
2 tysiące	— 1 tysiąc	2 wódzowie	— 1 wódz
2 palce	— 1 palec	z mosiadzu	— mosiadz
2 miesiące	— 1 miesiąc	księdza	— ksiądz

Jeżeli chcesz poznać, czy pisze się **c** czy **dz**, musisz
 zmienić wyraz tak, żeby słycać było wyraźnie **c** albo **dz**.

złość — *złości*   *czeladź* — *czeladzi*
jegomość —   *żerdź* —

Chcąc poznać, jaką literę trzeba pisać, zmieniamy wyraz tak, żeby ją było słycać wyraźnie.

121.   **Dyktando 18.**

Biegnie zając. Rośnie rydz. Naprawiamy sieć. Znalazłem pieniądz. Świeć nam, słonko. Książd naucza. Śledź jest słony. Leć, ptaszku. Siedz spokojnie. Boli mię palec. Wódz prowadzi wojsko. Kupiec kupuje zboże. Sadz kartofle. To jest sadz na ryby. Chłopiec pobiegł na plac. Nie kładź palca w szparę. Idź spać. Powiedz nam bajkę. Tysiąc owiec pędzą drogą. Poradz mi. Leży kość. Jegomość.

122.   **ż — ś.**

Przepisz następujące wyrazy:

<i>karasie</i> — <i>karasź</i>	<i>on wiezie</i> i <i>ty wieź</i>
<i>galezie</i> — <i>galaź</i>	<i>on kosi</i> i <i>ty koś</i>
<i>on nosi</i> i <i>ty noś</i>	<i>naszej wsi</i> — <i>nassa wieś</i>
<i>on wozi</i> i <i>ty woź</i>	<i>gęsi</i> — <i>gęś</i>

123. **Przepisz następujące wyrazy i zastąp + literą ś lub ź.**

Pro+. *Pro+cie*. *Gry+*. *Gry+cie*. *Wynie+*. *Wynie+cie*. *Ty wie+*. *Wy wie+cie*. *Zła+*. *Gę+*. *Gała+*, *Ja+*. *Sta+*. *Jó+ka*. *Ba+ka*. *Ka+ka*. *Pa+gęsi*.

124. **Następujące wyrazy zmień tak, aby wyraźnie słycać było ś lub ź.**

<i>Kubuś</i> — <i>Kubusia</i>	<i>zanieś</i> — <i>zanieście</i>
<i>gęś</i> —	<i>leź</i> —

<i>złaż</i> —	<i>woż</i> —
<i>Wojtuś</i> —	<i>noś</i> —
<i>koś</i> —	<i>proś</i> —
<i>gulaż</i> —	<i>groź</i> —

125.

Dyktando 19.

Koś łąkę, Jaśku. Woż siano. Proś ojca o pomoc. Wynieś mleko z lochu. Zanieś matce śniadanie. Weź te grabie i łopatę. Powieś klucz na ścianie. Nie noś czapki w lecie, weź kapelusz. Złaż z drabiny. Słuchaj Józka. Nie gryź palców. Baśka płacze. Lepiej prośbą, niż groźbą.

126.

z — ż

z zmienia się na ż.

Przepisz i dokończ:

<i>mrozy</i> — <i>mroże</i>	<i>grozić</i> — <i>gro+ę</i>
<i>wozy</i> — <i>wo+ę</i>	<i>łazić</i> — <i>ła+ę</i>
<i>kazać</i> — <i>ka+ę</i>	<i>wiązać</i> — <i>wią+ę</i>
<i>mazać</i> — <i>ma+ę</i>	<i>zakazać</i> — <i>zaka+ę.</i>

127. Przepisz i dokończ, pamiętając, iż ż wywodzi się od z.

<i>wiąże, bo wiązać</i>	<i>woże, bo wo+y</i>
<i>maże — ma+ać</i>	<i>łaże — ła+ić</i>
<i>każe — ka+ać</i>	<i>mroże — mró+.</i>

128.

Dyktando 20.

Lód jest to zamrożona woda. Wożę zboże. Uczeń maże po tablicy. Słuchaj, co ci ojciec każe. Oni nam grożą. Zwiążę dwa sznury na lejce. Mrówki łażą koło mrowiska.

g — ż.

g zmienia się na ż.

Przepisz i dokończ:

<i>rogi</i>	—	<i>różki</i>	<i>pieróg</i>	—	2 <i>piero+ki</i>
<i>śnieg</i>	—	<i>śnieżek</i>	<i>waga</i>	—	<i>wa+y</i>
<i>śnieg</i>	—	<i>śnie+ycy</i>	<i>uwaga</i>	—	<i>uwa+ny</i>
<i>droga</i>	—	<i>dró+ka</i>	<i>odwaga</i>	—	<i>odwa+ny</i>
<i>droga</i>	—	<i>dró+yna</i>	<i>powaga</i>	—	<i>powa+ny</i>
<i>noga</i>	—	<i>nó+ka</i>	<i>śluga</i>	—	<i>on słu+ty</i>
<i>księga</i>	—	<i>ksia+ka</i>	<i>mogę</i>	—	<i>on mo+e</i>
<i>Bóg</i>	—	<i>Bo+e</i>			<i>my mo+emy.</i>

130. Przepisz i dokończ, pamiętając, iż **ż** wywodzi się także od **g**.

<i>drożyna, bo droga</i>	<i>służy, bo służa</i>
<i>książka — księ+a</i>	<i>waży — wa+a</i>
<i>wstążka — wstę+a</i>	<i>pomoże — poma+a</i>
<i>nóżka — no+a</i>	<i>odważny — odwa+a</i>
<i>śnieżyca — śnie+</i>	<i>uważny — uwa+a</i>

131.

Dyktando 21.

Żeby kózka nie skakała, toby nóżki nie złamała. Poszedł chłopiec leśną dróżką. Śnieżycy zawiała drogi i drożyny. Nie psuj książki. To odważny człowiek. Do czego nam służy kadź? Czy nie możesz słuchać poważnie? Będę ważył buraki. Nieuważny Jaś zgubił rozek prochu. Tu leży twoja wstążka. Pomóż służącej ważyć cukier. Stach jest uważny i odważny.

32.

r—rz.

r zmienia się na **rz.**

Przepisz i dokończ:

<i>kura</i>	—	<i>daj kurze</i>	<i>chmura</i>	—	<i>na chmurze</i>
<i>mur</i>	—	<i>na mu+e</i>	<i>paciorek</i>	—	<i>pacie+e</i>
<i>rura</i>	—	<i>w ru+e</i>	<i>pióro</i>	—	<i>pie+yna</i>
<i>sznur</i>	—	<i>na sznu+e</i>	<i>jezioro</i>	—	<i>po jezio+e</i>
<i>fura</i>	—	<i>na fu+e</i>	<i>wiara</i>	—	<i>ja ci wie+ę</i>
<i>orać</i>	—	<i>on o+e</i>	<i>miara</i>	—	<i>on mie+y</i>
<i>wieczór</i>	—	<i>wieczę+a</i>	<i>twórca</i>	—	<i>two+y</i>
<i>stary</i>	—	<i>sta+ec</i>	<i>kara</i>	—	<i>on ka+e.</i>

133. Przepisz i dokończ, pamiętając, iż **rz** wywodzi się od **r**.

<i>na murze, bo mur</i>	<i>on wierzy, bo wiara</i>
<i>na furze — fu+a</i>	<i>mierzy — mia+a</i>
<i>na górze — gó+a</i>	<i>karze — ka+a</i>
<i>po sznurze — sznu+</i>	<i>orze — o+ać</i>
<i>w chmurze — chmu+a</i>	<i>pierze — p+ać.</i>

134. Napisz nazwy rzemieślników podług nazwy rzemiosła.

<i>stolarstwo</i>	—	<i>stolarz</i>
<i>ślusarstwo</i>	—	<i>ślusar+</i>
<i>tokarstwo</i>	—	
<i>malarstwo</i>	—	
<i>garbarstwo</i>	—	
<i>bednarstwo</i>	—	
<i>piekarstwo</i>	—	
<i>kucharstwo</i>	—	

135. Napisz nazwy kilku rzemieślników, kończące się na **rz.**

Dyktando 22.

Bielizna wisi na sznurze. Nie gadaj po paciorku. Co będzie na wieczerzę? Pojedziemy na furze. Gospodarz orze pole. Mularz siedzi na murze. Chmurzy się dziś od rana. Nie wierzę kłamcy. Bóg karze złe czyny. Piekarz piecze chleb, a kucharz gotuje potrawy. Tylko Stwórca z niczego tworzy. Zmierzyli nasze pole. Łódź pływa po jeziorze. Bednarz pobija beczki. Posłali po lekarza. To jest starzec.

137. Zmień tak następujące wyrazy, żeby **r** zmieniło się w **rz**,
a **g** — w **ż**.

*Bóg, nora, dziura, waga, paciorek, droga, drąg,
źniwiarka, karczmarka, gospodarka, uwaga, odciaga,
noga, ser, wieczór, wiara, sługa, mogę, miara, Barbara,
śnieg, Teodor, księga, skóra, chory, stary, róg.*

133. W następujących wyrazach zastąp **+** literami **ż**, **rz**
albo **sz**.

*O mój Bo+e! Wie+ę w Boga. U dzbanu+ka niema
u+ka. Barba+e nie chce się mówić pacie+a. Sta+ty ludzie
są często cho+ty. Na wiecze+ę będą piero+ki. Niebo się
zachmu+tyło. Sarna ma małe ró+ki. Pieka+ szedł dró+ką
do miasta. Leka+ zapisał Luka+kowi lekarstwo. Ja cię
zamro+ę, powiedział mróz. Podró+ny (droga) usiadł na
fu+e. Nie ka+ nas, Boże. Módl się w poko+e. Wo+ę
sboże. Śnie+ycza się sro+ty. Moja ksią+ka. Każdy mo+e
być uca+ny. Plug o+e. Matka pie+e.*

Dyktando 23.

Gospodarz kupił dużą wagę, a gospodyni małą ważykę. Zmów pacierz i połóż się do łóżka. Pierzyna jest ciepła. Nauczyciel karze nieuważnego ucznia. Chmurzy się, będzie śnieżycą. Nie wyrywaj kurze pierza. Boże z nieba wysokiego, chroń mię od wszelkiego złego. Bóg jest Stwórcą, bo tworzy z niczego. Wodę z morza nazywamy morską. Powieś sukmanę na drążku. Na wieczór kupimy chleba od piekarza. Słuchaj, co ci starsi każą. On może dłużej pracować od ciebie. Kłamecy nikt nie wierzy. Zmierz długość ogródka. Ślusarz robi zamki, a stolarz stoły i ławy. Czy służyłeś we dworze? Ludzie ważą buraki. W jesieni niebo często zachmurzone.

Przymyki.

z, w, do, na, po — przed innymi wyrazami.

Przepisz:

Dom, do domu, z domu, w domu. Pole, na polu, w polu, z pola, po polu. Ogród, do ogrodu, z ogrodu, w ogrodzie, po ogrodzie. Stoi chała. Idę do chaty. Wychodzę z chaty. Jestem w chacie. Chodzę po chacie. Buda. Pies wyszedł z budy. Siedzi w budzie. Woda. Pływam po wodzie. Ryba żyje w wodzie. Żaba wyskoczyła z wody. Wchodzę do wody. Włażę na drzewo. Siedzę na drzewie. Zejdę z drzewa. Idę po drzewo. Biegnę do drzewa.

Wyrazy: **z, w, do, na, po** i kilka innych pisze się oddzielnie przed wyrazami, oznaczającymi jakąś rzecz, zwierzę lub osobę.

z których najważniejsze są: Narew, Bug i Pilica. Nad Wisłą leżą miasta: Kraków, Sandomierz, Warszawa, Płock, Toruń i Gdańsk. Po Wiśle pływają flisacy czyli oryle. Czy znasz tę piosenkę:

Hej, flisacza dziatwo,
Hej, dalejże, dalej,
Płyn do Gdańska z tratwą
Po szumiącej fali.

Znaki przestankowe.

Przypomnienie: Zaczynamy zdanie dużą literą. Na końcu zdania stawiamy kropkę.

145. Przepisuj. Uważaj na kropki.

Słowik śpiewa. Żmija jest gadem. Sól jest słoń. Bocian ma długi dziób. Słońce świeci jasno.

146. Przepisuj, sam stawiaj kropki, gdzie potrzeba, i zamiast małej litery, pisz dużą.

Jabłko zgniłe żelazo jest twarde on jest uczynny
Cesia ucieka motyl fruwa ucze się pisać ona jest dobra
Wisła płynie do morza komar jest owadem małpa ma
cztery ręce zaprowadzono konia do stajni idę po wodę
kamienie leżą na polu jabłka dojrzewają w jesieni uczy-
my się w szkole ogień parzy ryba żyje w wodzie książka
jest potrzebna.

147. Odpowiedz całeni zdaniami na następujące pytania i po każdym zdaniu połóż kropkę.

Gdzie rośnie żyto? Co rodzi jabłoń? Co robią ze lnu i konopi? Kto kosi? Kto jedzie? Jakie zwierzę lu-

bisz najwięcej? Kiedy odlatują bociany? Kiedy powracają do nas jaskółki? Jaką mamy teraz porę roku? Jaka jest sól? Jaki jest kot? Jakie jest mleko? Czem jest lipa? Czem jest mucha? Czem jest trawa? Kto łowi ryby?

48. **Między zdaniem, które należą do siebie, stawiamy przecinek.**

Przepisuj i uważaj, gdzie są przecinki.

Zosia pisze, a Kazio czyta. Owca beczy, pies szczeka, a kot miauczy. Szczupak jest rybą, a wąż gadem. Staś jest pilny, a Jacuś leniwy. Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje. Suchy marzec, mokry maj, będzie żytko jako gaj. Nauczyciel się ucieszył, że dzieci dobrze napisały. Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.

49. **Przepisuj i sam kładź przecinki między zdaniem, które należą do siebie.**

Śnieg pada będzie sanna. Burek warczy a kot parska. Kreda jest biała a krew jest czerwona. Żniwa skończone snopy zwiezione. Żrebię jest wesołe a kocię figlarne. Wrona ma dwie nogi a baran cztery. Jak sobie pościelesz tak się wyśpisz. Kto się pilnie uczy ten głupim nie będzie. Powiedziały jaskółki że niedobre spółki. Ojciec mówi że uczyć się trzeba. Nie wiem czy matka wróciła.

50. **Przepisuj i sam kładź przecinki i kropki, a po kropce dużą literę.**

Słońce pali a wiatr chłodzi wilk żywi się mięsem a zając roślinami Marysia śpiewa Jasio zaś gra na fu-

jarce pojedę do miasta ale ty nie pojedziesz jest zielono bo to wiosna. jak jeno urosnę zetnę w boru sosnę gospodyni chleba dała obiad przysłać obiecała a jak minie miesiąc drugi da talarka za zasługi odleciały bociany liście opadają jesień nastąpi skowronek fruwa kura chodzi a kaczka pływa.

- 151.   Odpowiedz zdaniami na następujące pytania i połóż, gdzie trzeba, przecinek.**

Jaki głos wydaje koń, a jaki owca? Jaki jest śnieg, a jaki węgiel? Jaki jest miód, a jaki ocet? Dlaczego krowa jest pożyteczna? O czym dowiedziałeś się w szkole? POCO rolnik sieje żyto? POCO się człowiek uczy? Dlaczego nie możesz fruwać? Czem się żywi koń, a czem wilk? Dlaczego w nocy jest ciemno? POCO Antoś pojechał do miasta?

- 152.   Jeżeli się pytasz, to na końcu zdania stawiaj znak zapytania ?**

Przepisz te pytania i daj na każde odpowiedź.

Kto cię uczy? Uczy mnie nauczyciel.

Jak się nazywa ta wieś? Ta wieś nazywa się Wola.

Czy tu jest las? Co robisz? Kto robi stoły? Czy daleko jest do wody? Gdzie rybak łowi ryby? Co sąsiadka pierze? Czego Adaś szuka? Kiedy jadamy wieczerze? Co rośnie w polu?

- 153.   Przepisuj i sam kładź znak ? tam, gdzie jest pytanie, a kropkę po odpowiedzi.**

Jak się nazywasz Nazywam się Jan Konarski Gdzie mieszkasz Mieszkam we wsi Wola Kto są twoi rodzice

Moi rodzice są Antoni i Barbara Konarscy Czy tu jest kościół Tu niema kościoła Co teraz robią w polu Teraz w polu orzą Ile nóg ma ptak Ptak ma dwie nogi Kiedy słońce zachodzi Słońce zachodzi wieczorem O co prosisz Boga Proszę Boga o zdrowie POCO jedziesz do miasta Jadę do miasta na jarmark Dlaczego się uczysz Uczę się, żeby być mądrzejszym i lepszym.

154. **Napisz sam 3 zdania z zapytaniem.**

Zdania samodzielne.

155. **Odpowiedz na te pytania piśmiennie, ale już szczerą prawdę.**

Jak się nazywasz? Ile masz lat? Kto są twoi rodzice? Czy masz braci albo siostry? Jak im na imię? Co robi ojciec? Co robi matka? A ty co robisz? Czy pomagasz rodzicom?

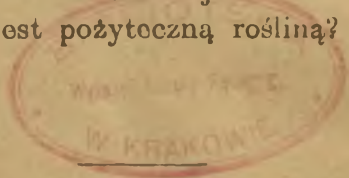
156. **Gdzie mieszkasz, w jakiej wiosce czy miasteczku? W jakim domu, drewnianym czy murowanym? Czy w waszej wsi jest kościół i szkoła? Czy koło wsi jest rzeka? Czy daleko do lasu? Czem się tam zajmują ludzie? Czy dużo jest mieszkańców?**

157. **Co sieją w polu? Jakie znasz zboża? Co robią ze zbożem, kiedy dojrzeje? Gdzie zwożą zżęte zboże? Czem je następnie młóca? Dokąd wiozą wymłócone zboże? Co się z niego potem robi?**

158. Jakie znasz zwierzęta domowe? Co robi koń? Jaki jest koń? Co robi wół? Jaki jest wół? Co daje krowa? Co mamy z owcy? Co robi pies? Jaki jest pies? Co robi kot?

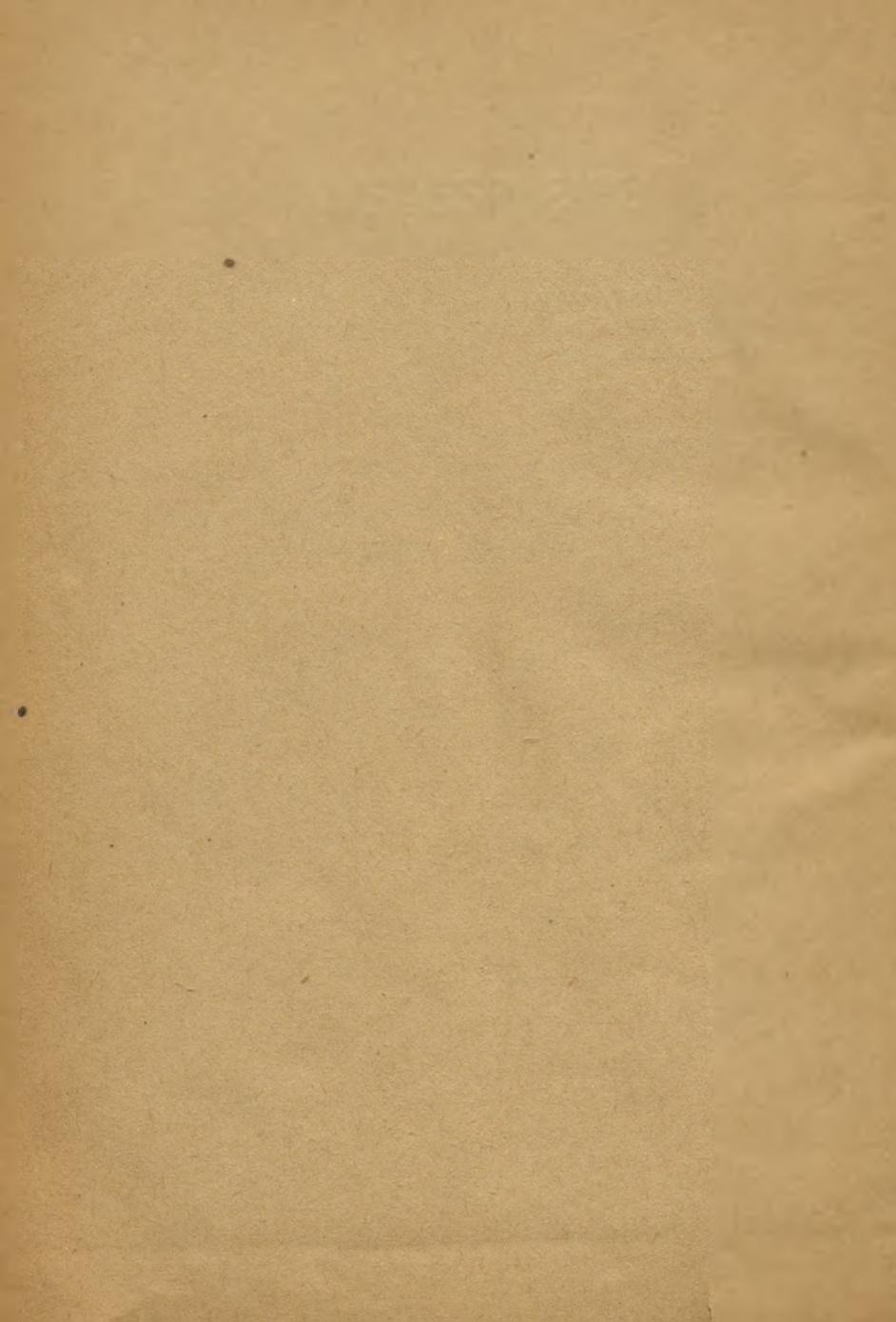
159. Co rośnie w ogrodzie? Jakie znasz drzewa owocowe? Jakie warzywa? Jakie kwiaty? Co robicie z owocami? Z warzywem? Z kwiatami? Kto się zajmuje ogrodem? Czy dużo w nim jest pracy? Jaki z niego pożytek?

160. Gdzie matka posiała len? Jaki len wyrósł? Jak zakwitł? Co z nim zrobiono w jesieni? Co z tego lnu będzie? Czy len jest pożyteczną rośliną?

SPIS RZECZY.

	<i>Str.</i>
Wprawa w pisanie liter i wyrazów.	5
Wprawa w pisanie wielkich liter	11
Ćwiczenia na użycie wielkich liter	15
Odróżnianie y — i	17
Odróżnianie l — j	18
Oznaczenie miękkości głosek	19
ó — u	23
b — p	25
d — t	27
g — k	28
z — s	30
w — f	31
ż — sz	32
dz — c, dż — ć	33
ź — ś	35
ż od z	36
z od g	37
rz od r	38
Przymyki	40
Powtórzenie wielkich liter	41
Znaki przestankowe	42

Wydawnictwa Gebethnera i Wolffa.

	Mk.
Anczyc W. L. A. B. C. Pierwsza nauka, dla dzieci. Wydanie 10-te przejrzone i powiększone. Karton	1 40
Borowiecka M. Zbiór zadań arytmetycznych dla dorosłych. Część I w zakresie 100	— 50
— Toż. Część II. Liczby całkowite w dowolnym zakresie	— 65
Chociszewski J. Historia polska, w pięknych przykładach przedstawiona. Zbiór wzorów dzielności, pracy, nauki i poświęcenia dla kraju, jakimi się nasi przodkowie odznaczyli, dla pouczenia i rozrywki ludu polskiego i młodzieży. Wydanie 3-cie mk. —75. Karton	1 15
Drzewiecki K. Nauka czytania i pisania, z objaśnieniami dla nauczycieli i wzorkami lekcji z 61 rysunkami. Wyd. 2. Karton	1 —
— Pisownia polska. Wykład elementarny z ćwiczeniami i dyktandami. Wyd. 2-gie. Karton	1 40
— Początki gramatyki języka polskiego z ćwiczeniami i przykładami. Wydanie 5-te. Karton	1 65
— Składnia krótka języka polskiego. Z przykładami i ćwiczeniami. Wydanie 4-te.	1 —
Elementarz mały, czyli nauka czytania i pisania, z obrazkami i wzorkami pisma, ułożył „Przyjaciół ludu“. Wyd. 2-gie.	— 15
Stattlerówna H. Początkowa nauka arytmetyki w układzie metodycznym. Część I. Wydanie 2-gie	— 50
— Toż. Część II. Wydanie 2-gie.	— 75
— Jak uczyć matematyki w szkołach ludowych na wsi i w mieście. Garść uwag metodycznych do użytku nauczycielstwa ludowego	— 65
— Nauka rachunków dla samouków. Książka I. Rachunki od 1 do 100	— 50
— Książka II. Nauka czterech działań z liczbami całkowitemi	1 20
Szober S., Nlewiomska C. i Bogucka C. Nauka pisowni. Zeszyt I. A.	1 15
— Toż. Zeszyt I. B.	1 —
— Toż. Zeszyt II. A.	1 25
Warnkówna J. i Jahołkowska Z. W ogródku dziecięcym. Zbiór zabaw, marszów i piosenek. Na jeden głos z towarzyszącego fortepianu. W układzie W. Zapolskiej. Wyd. 3-cie. Cz. I, II, III. Karton po	2 25

Wydawnictwa Gebethnera i Wolffa.

	Mt.
Bogucka C. i Niewiadomska C. Pierwsza książka do czytania. Z rycinami. Klasa podwstępna. Wyd. 5-te, niezmiennione. Karton	1 15
— Druga książka do czytania dla dzieci od lat 8—10. Klasa wstępna. Wyd. 6-te, przejrzone i poprawione, z 54 rycinami. Karton	1 65
— Wypisy polskie na klasę I. Wyd. 5-te, przejrzone i poprawione. Karton.	1 75
— Wypisy polskie na klasę II. Wyd. 4-te. Karton.	1 75
— Wypisy polskie na klasę III. Wyd. 3-cie. Karton	2 —
Bogucka C., Niewiadomska C. i Warnkówna J. Pierwsze ćwiczenia do nauki poprawnego pisania dla szkół elementarnych. Stopień I. Wyd. 10-te	— 40
— Toż. Stopień II. Wyd. 9-te	— 50
— Toż. Stopień III. Wyd. 4-te	— 65
— Toż. Stopień IV. Powtórzenie i przestankowanie	— 50
— Podręcznik do ćwiczeń ortograficznych i systematycznego dyktanda. Z dodaniem uchwał Zjazdu Rejowskiego. Wydanie 11-te. Karton.	2 15
Chrzęszczewska J. i Warnkówna J. Moja pierwsza książeczka. Czytanki po elementarzu. Stopień I. Wyd. 2-gie z 52 rysunkami. Zatwierdz. przez Warsz. Okrąg Naukowy do użytku szkolnego. Karton	1 65
— Moja druga książeczka. Czytanki po elementarzu. Wyd. 2-gie. Z 36-ma rysunkami. Zatwierdzona przez Warsz. Okrąg Naukowy do użytku szkolnego. Karton	1 90
Niewiadomska C. Pierwszy rok gramatyki. Klasa wstępna. Wydanie 8-me	— 40
— Drugi rok gramatyki. Klasa I. Wydanie 7-e	— 50
— Trzeci rok gramatyki. Klasa II. Wydanie 6-te	— 75
— Cztery rok gramatyki (składnia). Wydanie 4-te uzupełnione	— 50
Okołowiczówna St. i Orsza H. Nasze czytanki. Książeczka pierwsza. Jesień. Z 20 rys.	— 40
— Książeczka druga. Zima. Z 20 rys.	— 40
— Książeczka trzecia. Wiosna. Z 20 rys.	— 40
— Książeczka czwarta. Lato. Z 20 rys.	— 40

